

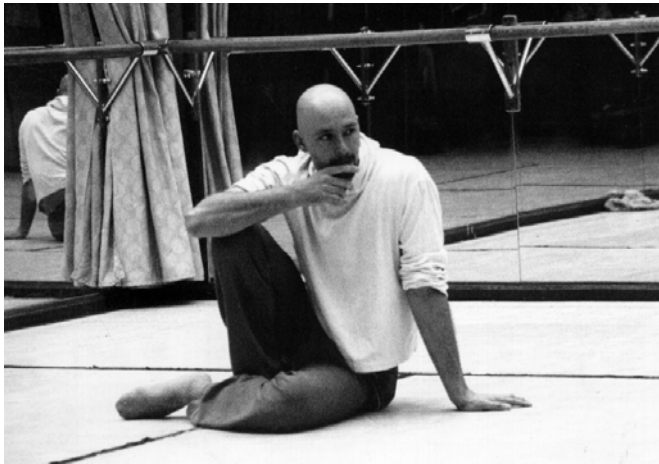
„A Tisza-parton mit keresek?”

Ady Endre izgatott kérdését/felkiáltását valószínűleg minden olyan művész és tudós magának érezheti, aki vidéken próbál – olykor méltánytalan helyzetben – jelentőset, a „helyi értékrenden” messze túlbaladót alkotni. A Tisza-parton azonban nemcsak a lelki nyugtalanság, hanem az elszántság verse. Ezért is választottuk a bíres sort sorozatunk címéül, melyben a magyar kultúra és tudományosság Szegedhez is kötődő jeleseit kívánjuk megszólaltatni.

„Szórakoztatni és elgondolkodtatni szeretnék”

BESZÉLGETÉS JURONICS TAMÁS KOREOGRÁFUSSAL

Juronicus Tamás, a Szegedi Kortárs Balett művészeti vezetője februárban ünnepelte 30. születésnapját, de fiatal kora ellenére az elmúlt években szinte mindent elért, amit táncosként, koreográfusként idehaza elérhetett, együttesét az európai élvonalban jegyzi a nemzetközi táncélet. Juronicus 1987-ben végzett az Allami Balett Intézet néptáncotagozatán, majd az Angliából hazatérő Imre Zoltán koreográfus vezetésével megalakult Szegedi Baletthez szerződött. Néhány év alatt meghatározó egyéniségű szólistává és eredeti látásmódú koreográfussá fejlődött. 1990-ben önálló stúdiót alapított az együttesen belül, amely lehetőséget adott számára a kísérletezésre, első koreográfiai elkészítésére. 1991-től Imre Zoltán mellett az együttes házi koreográfusaként is dolgozott. Darabjai révén hamar ismertté vált a hazai és az európai táncéletben, mert elsőként között használta a kortárs tánc mozdulatait professzionális táncszínházi produkciókban. Koreográfiaiát a filozófiai és érzelmi szálak sajátos keveredése teszi eredetivé. Imre Zoltán 1993-as távozása után Szegedi Kortárs Balett néven az ő vezetésével szerveződött újjá az együttes. Már 1994-ben mesterkurzusokat tartott Amszterdamban és Zü-

richben, 1994 októberében pedig Tel Avivban, a Susanne Dellar Nemzetközi Kortárs Koreográfusversenyen a zsűri különdíját nyerte el, ugyanabban az évben megkapta a Philip Morris Magyar Balettdíjat. 1997-ben a Harangozó-díjjal tüntették ki, 1998-ban elnyerte az I. Magyar Táncművészeti Fesztivál legjobb modern férfi táncos, a legjobb színpadi produkció (Szi-

lánkok) díját, valamint Homo Ludens című darabjával a Nemzetközi Táncvideo Filmfesztivál legjobb koreográfia díját.* Juronics Tamással a táncról, a színházról és szegedi kötődéséről beszélgettünk.

– *Kezdjük a kezdeteknél: hogyan lettél táncos?*

– Tatán születtem, majd Tatabányán éltünk, ahonnan csak tízéves koromban költöttünk szüleimmel Budapestre. A családban senki sem foglalkozott hivatásszerűen művészzel, édesapám pénzügyőrként dolgozott, édesanyám könyvelő. A táncsal szinte véletlenül kerültem kapcsolatba, mert 14 évesen nem tudtam dönteni a továbbtanulásról, amikor édesanyám az egyik lapban meglátta a balettintézet közleményét, amiben a néptáncotagozatra hirdettek felvételt. Mozgékony gyerek voltam, jó ritmusérzéssel rendelkeztem, így rögtön felvettek.

– *Hogyan kerültél a diploma után épp Szegedre?*

– Nagyon egyszerűen történt. Néptánc szakon végeztem, ami akkoriban azt jelentette, hogy normális esetben a Honvéd Táncszínháznál kezdhettem volna a pályám. Szerettem a néptáncot, jól is ment, ráadásul Novák Ferenc, alias Tata vezetésével pezsgő élet folyt a Honvédnál, sorra születtek a sikeres táncszínházi produkciók. De akkoriban alakult meg a Szegedi Balett, és Bokor Roland eljött a Balettintézetbe végzős táncosokat toborozni. Márciusban néhány évfolyamtársam le is jött Szegedre tájékozódni, megnézték a színházat, beszéltek Imre Zoltánnal. Engem akkor még nem érdekelt a dolog. A tanév végén azonban befejeződött a kapcsolat az akkori kedveimmel, ezért nem akartam a Honvédba menni, ahová ő már leszerződött. Az is átfutott az agyamon, hogy nem lenne jó, ha egész életemben csak néptáncsal foglalkoznék. Hirtelen jött az ötlet, megyek Szegedre. Felhívtam Bokor Rolandot, de már május vége volt, a szerződéseket nagyjából befejezték, kiderült, hogy elkéstem. De olyan határozottan állítottam, jobb vagyok másoknál, hogy sikerült Rolandot meggyőznöm, és szerződést kaptam.

– *Mennyire volt nehéz a kezdet? Annak, amit Imre Zoltán társulatában csináltatok, nem sok köze volt a néptánchoz.*

– Heten kerültünk Szegedre az évfolyamból, azt hiszem, egyikünk sem volt felkészülve arra, amit kértek tőlünk. Volt ugyan némi klasszikus balett alapképzettségünk is, de az itt nagyon kevésnek bizonyult. Akkoriban neves profik, Lovas Pál, Metzger Márta, Pártay Lilla és Szakály György táncolták itt a főszerepeket. Amikor először találkoztunk velük a próbateremben, azt sem tudtuk, mit csinálnak. Nem ismertük a mozdulatokat sem. Nagyon kényelmetlenül éreztük magunkat, ügyetlenek, esetlenek voltunk. Az első évad felénél még az is megfordult a fejemben, hogy visszatérek a néptánchoz, amit ismerek, amihez értek. Tárgyaltam is a Honvéddal, de az időközben újakezdett szerelmi viszony váratlanul ismét véget ért, így mégis maradtam inkább Szegeden.

– *Hogyan tudtatok Imre Zoltánnal dolgozni?*

– Nagyon fiatalok voltunk, ezért könnyen befolyásolhatók. Imre Zoltán pedig egy hallatlanul szuggesztív egyéniség, akinek kisugárzó ereje mindenkire hatott. Szabados szóhasználata, állandó viccelődése, a humorba csomagolt szexualitása nagyon meglepő volt, de rettentően élveztük, mert egy addig ismeretlen szabadságfokot jelzett szá-

* Idén márciusban neki ítelték a Szegedért Alapítvány művészeti díját.

munkra. Tetszett, hogy egy világlátott, idősebb ember, aki humornak tartja az életet, mindenben partnernek tekint bennünket. Az első időszakra úgy emlékszem, hogy nagyon bohókás, bohém évek voltak. Zoli vezetésével óriási bulikat rendeztünk, kocsmáztunk, élveztük az életet. Szinte istenként tekintettünk fel rá! A próbák is nagyon vidám hangulatban zajlottak, sokat anekdotázott. Imádtam a szabados, pezsgő közeget, ebben tudott igazán önfeledten és kreatívan alkotni. Bokor Roland és Krámer György hamar kiváltak az együttesből, mert Zoli sokkal erősebb egyéniség volt, és a társulat egyértelműen őt fogadta el vezetőnek.

- *Hogy érezted magad a városban?*

- Mint egy idegen turista. Abban, hogy Szegedet választottam, picit talán az is közrejátszott, hogy tizennyolc éves koromig a családommal éltem. Mindig nagyon szabad voltam, mégis erős vágy élt bennem, hogy a kellemes, meleg családi fészekből kirepüljek, és egyedül, kötöttségektől mentesen éljek. Úgy gondoltam, Szeged elég messze van Budapestről, itt saját lakást kapok, megéri idejönni. Sokáig semmit sem tudtam a városról, szinte az egész életem a színházban zajlott, a lakásomba csak aludni jártam. Minden hétvégén vittem haza a szennyest, majdnem úgy éltem Szegeden, mint az itt tanuló egyetemisták. Ez az állapot jó néhány évig eltartott.

- *Hogyan vetődött fel, hogy koreográfusként is kipróbáld magad?*

- Már az első év után élt ez a vágy bennem. Konkrétan nem készültem egyetlen produkcióval sem, de sokféle zenét hallgattam, voltak kisebb-nagyobb terveim. Imre Zoli vette észre bennem a koreográfusi vénát, és 1990 nyarán ő indított el ezen az úton. A Csepűrágó Színészfesztiválra három hét alatt kellett valamit kitalálnom. Így született meg a Szükségi táncok című nyolcperces etűdöm. Ennek a kis néptáncparódiának szerencsére óriási sikere volt, ami nagy motivációt jelentett. Úgy éreztem, a táncolás mellett folytatnom kell a koreográfiát is. Az együttesen belül Pataki Andrással közösen létrehoztuk a Stúdiobalettet, saját bemutatókat tartottunk. Ehhez a kreatív önszerveződő körhöz szívesen csatlakoztak a kollégák is, örömmel próbáltak velünk a tapasztaltabb, neves táncosok, köztük például Zarnóczai Gizi.

- *Hogy fogadta ezeket a szárnypróbálgatásokat Imre Zoltán? Nem volt benne szakmai féltékenység?*

- Önzetlenül támogatott bennünket, sohasem éreztük, hogy féltékeny lett volna. Már a stúdiobalett első éve után felajánlotta, hogy csináljak az együttesnek egy nagyobb darabot. Ez óriási kihívás volt. Ekkor született meg az első nagy koreográfiám, A képzelet órája. Jelentős siker volt, bár ma már nem tetszik annyira, ha visszanezésem videóról. Akkoriban azonban újszerűen hatott, Philip Glass zenéivel, és azzal a furcsa hangulattal, ami szinte sugárzott belőle. Ettől kezdve Zoli még jobban bíztatott és támogatott, majdnem mindegyik bemutatónkra készíthettem egy koreográfiát. Ez hatalmas lehetőség volt számomra, egyre jobban izgatott ez a fajta alkotómunka.

- *Véleményed szerint Imre Zoltán művei és a saját darabjaid miben különböztek leginkább?*

- A koreográfusi elképzeléseinkben nem volt döntő különbség, inkább csak az látszott a műveinken, hogy másik generációhoz tartozunk. Én nagy lendülettel a legújabb technikák, irányzatok, zenei stílusok felé nyitottam, s ezzel új erőt képviseltem az együttesben. Zoli pedig egy nagyon sokat tapasztalt idősebb generációhoz tartozott. A formanyelve kicsit régebbi, és a klasszikus hagyományokhoz jobban kötődő volt.

Ugyanakkor roppant nyitott volt a legújabb törekvések iránt is, ő hívta Szegedre Matthew Hawkinst, az angol avantgárd egyik legmerészebb, élvonalbeli koreográfusát, a finn Jorma Uotinent és Roberto Galvant, akik az európai táncszínház legmodernebb vonalát képviselték. Miközben lehetőséget adott nekik, pontosan tudta, hogy ő egy másik színházi gondolkodási módot és formavilágot képvisel.

- *Mi az, amit tőle tanultál?*

- Ő is improvizatív alkatú művész volt, ezt én is átvettem tőle. Sajnos, én is csak a balett-teremben tudok dolgozni. Sokáig első asszisztense voltam, részt vettem a darabjai kidolgozásában. Hozzászoktam ahhoz a munkamódszerhez, hogy a próbateremben az improvizációk során alakul ki a koreográfia. Ez nagyon megnehezíti a munkát, mert lassabb tempót igényel. A profi koreográfusok jelentős része előre felkészül, kész lépésanyaggal jön. Erre én képtelen vagyok, nem tudok egyedül koreografálni. Szükségem van rá, hogy ott legyenek velem a táncosok, és lemásolják a lépéseket a lábamról.

- *Hogyan emlékszel Imre Zoltán távozására?*

- Olyan régen volt, hogy az szinte már történelem. Imre Zolit mindig is a mesterműnek tartottam, sohasem volt közöttünk személyes konfliktus, az utolsó pillanatig az asszisztense voltam. Sajnáltam, hogy annyira sérelmesen alakult a távozása. Akkoriban meglehetősen viharos éveket élt a Szegedi Nemzeti Színház. Néhány évvel korábban zajlott a Ruszt-botrány, amelyben mi is szimpatizánsok voltunk, és majdnem elmentünk Szegedről. Úgy éreztük, ez egy olyan város, ahonnan menekülni kell. Végül mégis maradtunk. Amikor Kormos Tibor lett a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója, mindennappossá váltak a konfliktusok, a hangos viták. Zoli egy év után feladta, mert tönkretette az idegeit a kialakult megalázó helyzet. A városnak nem lett volna szabad megengednie, hogy a színházi szakmában ismeretlen senkinek számító igazgató egy olyan rangú művésszel, mint Imre Zoltán, így bánhasson.

- *Akad, aki akkoriban úgy fogalmazott, maradásotok felért Imre Zoltán hátba döfésével...*

- Amikor Zoli felmondott, evidensnek gondolta, hogy a csapata is vele megy. Mi előtte már szervezkedtünk Pataki Andrással, mert szerettünk volna Pesten egy saját, új együttest létrehozni. Az is igaz, hogy Zolit ebbe már nem hívtuk volna meg. Ez azonban nem okozott volna sértettséget. A pesti társulatalapításhoz nem sikerült elég pénzt összeszednünk, ezért úgy gondoltuk, ha Zoli távozik Szegedről, mi átvesszük az együttes irányítását. Úgy éreztük, meg kell mentenünk a társulatot. Nagy luxus lett volna egy költségvetéssel, próbateremmel, játszóhelyekkel rendelkező bevezetett együttest egyszerűen szélnek eresztetni. Zoli nagyon megbántódott, sőt megsértődött, amiért nem tartottunk vele, hiszen ő mindent itt hagyott, amit hat év alatt felépített. Sértettsége később is alig enyhült. Évek teltek el, mire eljött megnézni egy-egy előadásunkat. Ekkor már beszélgettünk, de a kapcsolatunk sohasem tudott újra igazán nyitottá és őszintén baráttá válni. Ennek ellenére ma is úgy látom, jól döntöttünk. Meg kellett mentenünk az együttest, ráadásul lehetőséget kaptunk arra, hogy megvalósítsuk elképzelésünket, kialakíthattunk egy kortárs arculatú társulatot. Az utolsó évben – mialatt Imre Zoli vendégként Pesten koreografált – Pataki Andrással egyébként is szinte már mi vittük az együttes ügyeit. Zoli távozása után Szegedi Kortárs Balett néven újjászerveztük a társulatot, új táncosokat szerződtettünk, néhányat külföldről is.

– Imre Zoltánnal a vezető táncosok közül is távoztak néhányan...

– Ennek több oka is lehetett. Bodor Johanna, Fekete Hédi és Péntek Kata nem kötődtek túl szorosan a városhoz, talán elégük volt már a vidéken élésből, az ezzel járó kötöttségekből, és Zolira is tekintettel voltak. Én viszont akkorra már itthon éreztem magam Szegeden, belaktam a várost.

– *Mi a legnagyobb különbség az egykori Szegedi Balett és a Szegedi Kortárs Balett arcu-
lata között?*

– Mindig meghatározó a vezető koreográfus tevékenysége, ugyanakkor az is, kiket hív meg vendégnek. Korábban Imre Zoli darabjai abszolút módon meghatározták az együttes arculatát. Távozása után én készítettem a legtöbb darabot. Ez elég jelentős különbség, hiszen két meglehetősen eltérő alkatú alkotóról van szó. Olyan vendégkoreográfusokat hívtam – elsőként a Requiemet bemutató Roberto Galvant –, akik az én generációmhoz álltak közelebb, és a kortárs tánc legprogresszívabb irányát képviselték. Ilyen volt az izraeli Itzik Galili, aki az újszerű Máz című darabjával aratott sikert, A szépia mosolyát színpadra állító angol Ben Craft, vagy a nagyon fiatal Vera Sander, aki A létezés helyett... című darabot koreografálta.

– *Mintha az együttes külföldi bemutatkozásai is ekkor sokasodtak volna meg.*

– Már Imre Zoltánnal is nagyon sokat utaztunk, emlékezetes turnéink voltak. Természetesen mi is igyekeztünk minél többfelé bemutatkozni. PR-szempontról is nagyon fontosak voltak a külföldi vendégszereplések, mert megismertek bennünket, és a városnak is jó reklámot csináltunk. Itthon közzétettük a külföldi kritikákat, mert szerettük volna, ha a szegedi közönség is tudja, hogy nemzetközi mércével mérve is rangos az együttesünk. Nagyon fontosnak tartom, hogy egy ilyen kisvárosban, mint Szeged, folyamatosan jelen legyünk az írott és elektronikus médiában, mindig tudják a nézők, hogy épp mit csinálunk. Mindig nagyon tudatosan igyekeztünk egy vidám, kellemes, sikeres társaság benyomását kelteni, sohasem panaszkodtunk az elmúlt években.

– *Hol tart ma a Szegedi Kortárs Balett?*

– Mára olyan sikereket értünk el, amelyek rangot, hírnevet hoztak. Folyamatosan sikerült olyan produkciókat létrehozni, amelyekkel mindig valami újat, meglepőt adtunk, ugyanakkor tartani tudtuk a már elért színvonalat. Más hazai városokban is egyre inkább kezd megismerni bennünket a közönség, s azt remélem, hogy például a Homo Ludens televíziós közvetítésének köszönhetően az ország minden táján vannak, akik megjegyezték a nevünket.

– *Balett, kortárs tánc, táncszínház, mozgásszínház. Sokféleképp nevezhető, amit csináltok.*

– Nem tartom fontosnak ezeket a skatulyákat, egyre jobban igyekszem elzárkózni az elől, hogy valamelyikbe is feleslegesen beszorítsam, amit csinálunk. Egyszerűen színháznak szeretném nevezni. Szerintem ma a magyar táncszakma nem jól működik, ezért szeretek kilógni belőle a beskatulyázhatatlan műveimmel is. Inkább azt tartom fontosnak, hogy amit csinálunk, rendkívüli népszerűségnek örvend Szegeden. Azért is nehéz rendszerbe illeszteni a darabjaimat, mert roppant különbözőek. A Trióra például azt mondhatják, igazi kortárs koreográfia, a Trallalát viszont úgy is meghatározhatják: tömény bohóckodás, kevés mozgással, sok színészkedéssel. A Homo Ludens

pedig kortárs és akrobatikus táncelemeket tartalmazó elgondolkodtató és hatásos vicc. Azt tartom inkább fontosabbnak a darabjaimban, hogy mindegyik nagyon emberközelit. Ezért szeretik a nézők. Olyanok, mint amilyen – remélem – én is vagyok: barátságosak, mosolygósak, szeretnivalók.

– Mennyire vannak ezek a produkciók szinkronban a kortárs nyugat-európai táncszínházi törekvésekkel?

– Egy ideig igyekeztem figyelni, hogy milyen irányzatok, milyen stílusok uralkodnak külföldön. Anélkül, hogy követtem volna őket, hatással voltak az én munkáimra is. Eleinte törekedtem arra, hogy mi is csatlakozzunk a fő áramlatokhoz, mert azt hittem, azáltal nyugat-európai szintű előadásokat hozhatunk létre. Hamar rájöttem, hogy nekem ez nem megy, hiszen én egy magyar koreográfus vagyok. Más kultúrából származom, más gondolataim vannak, más a mentalitásom, így mások lesznek a műveim is. Nem rosszabbak, nem porosabbak vagy nem kevésbé modernnek, egyszerűen mások. Az is igaz, már nem is tetszik annyira a mai nyugat-európai táncélet. Kiüresedettnek, tematikájában sokszor felszínesnek, meglehetősen lilának érzem. Távol állok már tőle, hiszen sem lila, sem pedig avantgárd nem vagyok. Inkább szórakoztatni és elgondolkodtatni szeretnék. Olyan totális színházi élményt nyújtani, amely jóval összetettebb annál, hogy csak a tánc felől közelítsem meg. A mozgás csak az egyik eleme a táncszínházi élménynek. Fontos szerepet kap benne a komplex színházi látvány, a fény- és hangeffektusok, a kidolgozott színészi játék. Ezek mind szerves részei a darabjaimnak, így amit mostanában csinállok, erősen elüt a nyugati trendtől. De úgy hiszem, ez csak előnyére válik és erőssége a társulatunknak. Olyan egyéni vonalat képviselünk, amit máshol, mástól nem lehet látni. Ma már egyébként is nagyon nehéz meghatározni irányzatokat, semmilyen művészeti ágban, így a táncban sincsenek egységes nagy stílusok. Helyettük maximálisan az alkotó szubjektuma uralja a műveket. Nem csatlakozunk egy-egy irányzathoz, hanem mindegyikből átvesszük, felhasználjuk a nekünk tetsző elemeket, és magunkban összegyűrve próbálunk új minőséget teremteni. Az elmúlt években sok mindent megtanultam, magamba szívtam, amikor dolgozom, ezekhez hozzáadva a saját gondolataimat készítem el a koreográfiámat.

– Meddig lehet tágítani a táncszínház ma megszokott határait? Elképzelhető, hogy egyszer majd prózát is mondotok, netán énekeltek?

– Nem hiszem, hogy produkcióinkban a prózának is szükséges lenne megjelennie, bár a Trallalában például rengeteg „szöveg” volt. Az a fajta cirkuszi próza, amely a zene mögötti természetes beszéd. Nem érthető szöveg, hanem csak hangulati elem. Például az állatidomárok kiáltásai. Egyébként azt gondolom, nincsenek határok, korlátok. A darab mondanivalója határozza meg, hogy milyen eszközökkel fejezünk ki valamit, azaz a tartalomhoz alakítjuk ki a formát, a nyelvezetet. Ha cirkuszt játszunk, mint a Trallalában, akkor azoknak az eszközöknek is bele kell kerülniük az előadásba, amelyek egy cirkuszban használatosak. Ezzel pedig máris messzire jutottunk azoktól a határoktól, amelyek a kortárs táncban megszokottak.

– Melyik darabodat tartod a legsikeresebbnek?

– A Sárembert nagyon szeretem, komoly, érett munkámnak tartom. A másik a komplex színházi élményt nyújtó Szilánkok, ami egy speciális díszlettel, kifejezetten hozzá komponált zenével színre vitt nagyon agresszív darab. Nagyon kedvelem a Homo Ludenst is, ami ugyan nem tökéletes, de szeretnivaló.

- *Már a Stúdiobalett idején lelkes törzsközönség alakult ki a társulat körül. Mennyire befolyásol a véleményük, ízlésük?*

- Akkoriban nem nagyon foglalkoztam ezzel. Az a téves meggyőződés volt, hogy a modern táncszínház egy szűk értelmiségi rétegnek szóló elit műfaj, amit csak kevesen érthetnek és élvezhetnek. Később rájöttem, hogy ez nagy tévedés. Amikor már én építhettem a repertoárt, s ezzel tudatosan alakíthattam a társulat arculatát, az elvontabb produkciók mellett igyekeztem populárisabbakat is létrehozni. A balett-együttes is a Szegedi Nemzeti Színház része, nem hagyhat bennünket hidegen a nézők véleménye. Kis túlzással azt is mondhatnám: azért kapom a pénzem, hogy a szegedi közönséget szórakoztassam. Remélem, azért is, hogy a művészetemet kibontakoztassam. A kettőnek valahol találkoznia kell. Egy önző szempont is motivál: szeretem, ha siker van, ha elégedetten tapsol a közönség. Minden évadban igyekszünk egy elgondolkoztatóbb, filozofikusabb és egy populárisabb jellegű bemutatót tartani. Ebben az évadban az *Apres moi* – *Tor* című estünk a ködösebb, absztraktabb irányt képviselte, a márciusi bemutatón szereplő darabom, a *Tojáselmélet* a lendületesebb, vidámabb, népszerűbb vonalat.

- *A *Tor* című darabodat egy nem szegedi vendégemmel láttam, aki nem ismeri a társulatot. Az előadás után azt kérdezte: a koreográfus egy depresszív, magába forduló ember?*

- Azt gondolom, a személyiségem legalább olyan összetett, mint az a sokféle darab, amit eddig csináltam. Önmagamból építkező művész vagyok, egyedül dolgozom, magam találok ki a darabjaim szerkezetét, én írom a történeteket, a díszlet és a jelmez elkészítéséhez is én adok iránymutatást. Sok olyan darabom született, amelynek egy főszereplője van, s ez majdnem mindig kicsit én vagyok. A legfontosabb témáim: a művész és a világ kapcsolata, valamint a szerelem keresése. Ugyanúgy vagyok homo ludens, mint ahogyan depresszív, magányos farkas is, akinek ugyanúgy megvannak a mindennapi gondolatai a bajairól, mint bárki másnak. A *Tor*ban a mozgással és képzőművészeti ihletettséggel élőképekkel inkább vizuális élményt szerettem volna nyújtani. A vérrel ütve festő férfiak és a véres ruháját áztató menyasszony képe ugyan bonyolult, de nagyon hatásos. Azt gondolom, nem kell feltétlenül mindenre konkrét magyarázatot, értelmezést találni.

- *Táncosként hogyan látod a helyed, szerepköröd az együttesben?*

- Nehéz megtalálnom a helyem, ugyanis ha színpadra lépek – már csak a méreteim és a kopaszságom miatt is –, rögtön domináns szereplővé válok, nem nagyon figyelnek másokra. Ha a középső sorba kerülök, akkor is előfordulhat, hogy elnyomom az előttem táncolókat, és én leszek a főszereplő.

- *Fontos számodra, hogy táncosként továbbra is színpadra lépj?*

- Igen, mert imádok színpadon lenni. A színpadi siker sokkal közvetlenebbül érint, mint az alkotói. Nagyon bosszant, hogy miközben 30 éves lettem, száz kilóra híztam. Elhatároztam, hogy a márciusi bemutató után leadom a felesleget, mert egyszer még színpadra szeretnék állni félmeztelenül.

- *Amikor nemrégiben vezetőváltás történt a Szegedi Nemzeti Színházban, a legbiztosabb tagozatnak a balett tűnt, hiszen mindegyik pályázó kijelentette, ott nincs szükség változásra.*

- Amikor megtudtam, hogy az összes pályázó elképzeléseiben szerepelek, megnyugodtam. Ezzel tulajdonképpen azt mondták ki, hogy az együttesünk jól működik,

szüksége van rá a városnak. Tavaly szakmailag is nagyon sikeres évet zártunk, az I. Magyar Táncművészeti Fesztiválon a Szilánkok című előadásunk elnyerte a fődíjat, vagyis a legjobb produkció díját, én pedig a legjobb modern férfi táncos díját. A Homo Ludens megkapta a Nemzetközi Táncvideo Fesztiválon a legjobb koreográfia díját. Az igazgatói posztra pályázók ezeket a sikereket elismerték. Jól látták, hogy egy ekora együtttest elsősorban a vezetője tart össze, azaz, ha ő távozna, valószínűleg vele mennének a táncosai is, akik nem egy színházépülethez, hanem az arcukat meghatározó koreográfushoz kötődnek. A választási cirkusz kicsit megdöbbentett, mert egyértelműen kiderült számomra, hogy borzalmasan kemény politikai csatározás színhelye a színház. Nagyon fájdalmasnak tartom, és rossz tendenciának, hogy a színházra úgy tekintenek a politikusok, mint egy stratégiai pontra, a kultúra várára, amit a hadjáratban be kell venni, el kell foglalni. Fontos, hogy ott is a mi emberünk üljön, így ott is befolyásunk legyen. Ezt a jelenséget ismerjük, mindenhol kádernek kell lenni. Nem a Fideszről beszélek, hiszen mindegyik párt ezt csinálná. A színházigazgató kiválasztása persze mindig is politikai lobbyszám eredménye volt, ez mindössze csak azért baj, mert ha már megkezdődik az új vezetővel a munka, akkor vajon mennyire hagyják a színházat szabadon és önállóan dolgozni. Ennek az épületnek – akármennyire is önkormányzati intézmény – belső törvényei vannak. Itt művészeti irányításnak kell lennie, itt értenie kell a színházi szakmához a vezetőnek. Az új igazgató, Korognai Károly szerencsére színházi ember, ezzel kapcsolatban nincsenek féltéseim. Remélem, hogy olyan belső szakmai munka indul el, ami független a város vezetésétől. A beszélgetéseink alapján azt mondhatom, bizakodhatunk. Ha jól sikerül az indulás, akkor normális öt esztendőnek nézhetünk elébe, ami elég hosszú időszak ahhoz, hogy előre tervezhesük a munkát. Számomra külön öröm, és az együttesünk sikereként könyvelem el, hogy Pataki András barátom helyismeretével, tapasztalataival segíti Korognai Károly munkáját. Andrással tíz éve dolgozom együtt, ő sem szegedi, én sem, de ez a döntés azt jelzi, elfogadott a város bennünket szegedinek. Amellett, hogy András igazgató-helyettesként dolgozik, a balettegyüttes igazgatója is marad, s azt remélem, ezáltal a mi lehetőségeink ha nem is javulnak, legalábbis változatlanok maradnak.

– *Általában 10–12 évig tart, amíg egy együttes a megalakulása után eljut a csúcsra...*

– Az én időszámításom a Szegedi Kortárs Balett 1993-as létrejöttével kezdődik. Úgy érzem, az együttes most nagyon jó formáját mutatja, folyamatos munkában, állandó alkotói stádiumban vagyunk. Nem hiszem, hogy most egy olyan válaszvonalhoz érkezünk volna, amikor komoly változásokról kellene döntenünk. Jelentős repertoár áll mögöttünk, az utóbbi évek legfontosabb műveit nem felejtjük el. Igyekszünk őket műsoron tartani, és minél többet játszani. Nemcsak Szegeden, hanem Budapesten és más nagyobb vidéki városokban is. Budapestet, az ország vízfejét nem lehet megkerülni. Ha ott nem vagyunk jelen, akkor kiesünk a művészeti élet vérkeringéséből, nem tudunk nemzetközi kapcsolatokra szert tenni, és olyan központi pénzeket megszerezni, amelyekre pedig szükségünk van. Szeged számára sem érdektelen, hogy az országos médiában is rendszeresen megjelenünk, és közismertté válik, hogy ebben a városban egy nemzetközi színvonalú balettegyüttes működik. Szakmailag is fontos a budapesti megjelenés, ezért folyamatossá szeretnénk tenni. A Thália Színházzal folytatunk tárgyalásokat a havi rendszerességű játszásról. Ez sokkal nagyobb nyitottságot, ismertséget jelentene az együttesnek, márpedig ma az egyik legfontosabb dolog, hogy ismerjenek bennünket. Minél többször látnak, annál jobb. Ma a legnagyobb sztárok nem a színészek, hanem a tévébemondók, műsorvezetők. A rendszeres pesti megjele-

nésünk ellenére is szeretnénk, ha a szegedi alkotóműhelyünk megmaradna. Azt hiszem, Szegednek úgy kellene kiküldenie, megmutatnia az értékeit, hogy közben vissza is várja őket. Mert sokszor esett abba a hibába, hogy nagyon sok tehetségéről elmondhatta, ő is itt kezdte, de nem itt folytatta. Inkább arra lenne szükség, hogy mindenki szabadon élhessen a lehetőségekkel, és miközben sokfelé megmutatja magát, ismertté válik, aközben mindig hazatér. Mint ahogyan Gregor József a New York-i Metropolitanban és a Magyar Állami Operaházban is énekel, de szegedi maradt. Ugyanígy vagyok ezzel én is, eszem ágában sincs elmenni. Nemrégiben megvettem első szegedi házamat, és ezentúl a város állandó lakosa leszek. Amióta felnőttem, az életem ide kötődik. Nagyon szeretem Szeged nyugodt, kisvárosi hangulatát, a gyönyörű belvárost. Fontos számomra, hogy tudom, kit hol keressek, miből mennyi van, mit hol intézhetek el. Mindenhol ismernek, mindenütt törzsvendégnek számítok.

– *Hogy látod az együttesed jövőjét?*

– Hat év után elmúlt az a fajta lendület, ami sokáig előre hajtott. Átlátom a lehetőségeinket, nyugodtabban tekintek a jövőbe. Ha az együttes stabil, komoly nemzetközi sikereket képes elérni, meg tudja tartani a rangját, akkor érdemes tovább csinálni. Ha nemzetközi mérce nélküli kisvárosi balettegyüttesé süllyednénk, az a társulat halálát jelentené. Nagyon csúnyán fogalmazva: olyan minőségű árut kell termelnünk, ami a világban bárhol eladható.

Hollósi Zsolt

Czine Mihály halálára

„A Szabó Pál regényéből készült filmben, a *Talpalatnyi földben* van egy nagyjelenet: Góz Jóska a tikkasztó nyárban átvágja a gátat, hogy ne csak az uraság földjére jusson éltető víz, de a szegényeknek is. Czine Mihályt tán nem is lehetne szebben jellemezni, mint e képpel. Nem a korallszerűen építkező, hanem a »gátszakító« szellem embere; ő is inkább felfedez, hódít és foglal, semmint kiaknáz. (Még amit félbemaradt torzónak vélünk pályáján, az is voltaképp teljes alkotás; a látomás ép, már csak egy kis filologizálás szükségeltetnék a befejezéshez.)” Grezsa Ferenc – éppen tíz évvel ezelőtt, a *Hitelben* – ezekkel a találó mondatokkal kezdte írását. Arra is utalt, hogy Németh László mint egy „leváltásra ítélt irány szószólójára” figyelt föl a nyírségi, hodászi pusztákról elindult, „a népi irodalom liftjén emelkedett” irodalomtörténészre. A *Tiszatáj* régi szerzőjét is gyászolja. Először 1971-ben publikált lapunkban, s Szabó Pálról írt akkor. Utoljára 1991-ben jelent meg nálunk írása – Grezsa Ferencről. Most Czine Mihály is elment, s vele együtt eltűnt az a „mozgó” irodalmi szabadegyetem is, melynek évtizedek óta egy személyes előadója volt.